

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ «ЖАМОАТЧИЛИК НАЗОРАТИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУНИНИНГ МАЗМУНИ

Г.А.Худайбердиева

Конституциянинг 32-моддаси га 16.04.14 йилда ўзгартириш киритилди.

«Бундай иштирок этиш ўзини ўзи бошқариш, референдумлар ўтказиш ва давлат органларини демократик тарзда ташкил этиш, шунингдек давлат органларининг фаолияти устидан жамоатчилик назоратини ривожлантириш ва такомиллаштириш йўли билан амалга оширилади»;

«Давлат органларининг фаолияти устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш тартиби қонун билан белгиланади.»

Олдинги тахрир

32-модда. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари жамият ва давлат ишларини бошқаришда бевосита ҳамда ўз вакиллари орқали иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар. Бундай иштирок этиш ўзини-ўзи бошқариш, референдумлар ўтказиш ва давлат органларини демократик тарзда ташкил этиш йўли билан амалга оширилади.

Янги тахрир

32-модда. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари жамият ва давлат ишларини бошқаришда бевосита ҳамда ўз вакиллари орқали иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар. Бундай иштирок этиш ўзини ўзи бошқариш, референдумлар ўтказиш ва давлат органларини демократик тарзда ташкил этиш, **шунингдек давлат органларининг фаолияти устидан жамоатчилик назоратини ривожлантириш ва такомиллаштириш** йўли билан амалга оширилади. (тахрирланди) **Давлат органларининг фаолияти устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш тартиби қонун билан белгиланади.** (янги қўшилди)

2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси

Ўзбекистон Республикаси
Президенти Ш.М.Мирзиёев

- 2017 йил 7 февралда Президент Фармони билан қабул қилинди (ПФ-4947-сон).
- **5** та асосий устувор йўналишларни ва **21** та кичик йўналишларни қамраб олади.

- **“I. Давлат ва жамият қурилиши тизимини такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари”нинг “1.3. Жамоатчилик бошқаруви тизимини такомиллаштириш” кичик бан.**
- 2017 йил 22 декабрь Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга МУРОЖААТНОМАСИнинг **«I. Давлат ва жамият қурилиши тизимини такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари йўналиши»**да “Жамоатчилик назорати тўғрисида”ги қонунни қабул қилиш лозимги ҳақида тўхталиб ўтган эди

**Давлат
(1-сектор)**

The diagram consists of a large yellow circle with a black outline. Inside this circle are three smaller cyan circles, each with a white-to-cyan gradient at the top. The circles are arranged in a triangular pattern. The top circle is labeled 'Давлат (1-сектор)'. The bottom-left circle is labeled 'Хусусий сектор (2-сектор)'. The bottom-right circle is labeled 'нотижорат ташкилотлар (3-сектор)'.

**Хусусий сектор
(2-сектор)**

**нотижорат
ташкилотлар
(3-сектор)**

Фуқаролик жамиятининг муҳим белгиларидан яна бири - қонунлар ижросини таъминлаш, мамлакатда қабул қилинган ва амалда бўлган меъёрий ҳужжатларни ҳаётга изчил жорий қилишда давлат ҳокимияти ва бошқаруви устидан **жамоатчилик назоратини ўрнатиш** ҳисобланади.

Назоратнинг ўрнатилиши, бир томондан, давлатнинг ижрочилик фаолиятини кучайтирса, иккинчи томондан, фуқароларнинг давлат бошқарувидаги фаол иштирокини таъминлайди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЖАМОАТЧИЛИК НАЗОРАТИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУНИ

- *Қонунчилик палатаси томонидан 2017 йил 15 ноябрда қабул қилинган*
Сенат томонидан 2018 йил 29 мартда маъқулланган .
- *2018 йил 12 апрелдан кучга кирган, ЎРҚ-474-сон*
- Қонун 21 моддадан иборат.
- Ушбу Қонуннинг **мақсади** давлат органлари ва муассасалари (бундан буён матнда давлат органлари деб юритилади) фаолияти устидан жамоатчилик назоратини ташкил этиш ҳамда амалга ошириш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

- Қонун ҳужжатларида касаба уюшмалари томонидан жамоатчилик назоратини амалга оширишнинг ўзига хос хусусиятлари белгиланиши мумкин.
- Референдумларга, сайловларга тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказиш, шунингдек мудофаа, жамоат хавфсизлиги ва ҳуқуқ-тартибот, тезкор-қидирув фаолияти, суриштирув, дастлабки тергов, суд ишларини юритиш, жазоларни ижро этиш соҳасида жамоатчилик назоратини амалга ошириш алоҳида қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади (2-модда)

- **Жамоатчилик назорати субъектлари :**
- Ўзбекистон Республикаси фуқаролари , фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, шунингдек қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда рўйхатга олинган нодавлат нотижорат ташкилотлари, **оммавий ахборот воситалари** жамоатчилик назорати субъектларидир.
- Жамоатчилик назорати жамоатчилик кенгашлари, комиссиялари ва бошқа жамоатчилик ташкилий тузилмалари томонидан ҳам қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилиши мумкин.

Жамоатчилик назоратининг объекти

Давлат органларининг ва улар мансабдор шахсларининг:

- қабул қилинаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда, қарорларда, шунингдек ривожланиш давлат, тармоқ ва ҳудудий дастурларида жамоатчилик манфаатларини, жамоатчилик фикрини ҳисобга олишга;
- фуқароларнинг, юридик шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини, жамият манфаатларини ҳимоя қилиш соҳасидаги қонун ҳужжатлари талабларининг ижро этилишини таъминлашга;

Жамоатчилик назоратининг объекти (давоми)

- ўз зиммасига юклатилган, ижтимоий ва жамоатчилик манфаатларига дахлдор бўлган вазифалар ва функцияларни бажаришга;
- давлат хизматларини кўрсатишга;
- ижтимоий шериклик доирасида амалга ошириладиган битимлар, шартномалар, лойиҳалар ва дастурларни бажаришга доир фаолияти жамоатчилик назоратининг объектидир.

Жамоатчилик назоратининг асосий принциплари қуйидагилардан иборат:

- қонунийлик;
- фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари устуворлиги;
- жамоатчилик назоратини амалга оширишда иштирок этишнинг ихтиёрийлиги;
- жамоатчилик назоратини амалга оширишнинг оммавийлиги ва очиқлиги;
- жамоатчилик назорати субъектларининг холислиги ва беғаразлиги;

- *Жамоатчилик назоратининг асосий принциплари (давоми)*

- жамоатчилик назорати натижаларининг ишончлилиги;
- жамоатчилик назорати субъектларининг давлат органлари, уларнинг мансабдор шахслари фаолиятига асоссиз аралашувига ва уларга ғайриқонуний таъсир кўрсатишига йўл қўйилмаслиги.

• **Жамоатчилик назоратининг шакллари қуйидагилардан иборат:**

- давлат органларига мурожаатлар ва сўровлар;
- давлат органларининг очиқ ҳайъат мажлисларида иштирок этиш;
- жамоатчилик муҳокамаси;
- жамоатчилик эшитуви;
- жамоатчилик мониторинги;
- жамоатчилик экспертизаси;
- жамоатчилик фикрини ўрганиш;
- фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан давлат органлари мансабдор шахсларининг ҳисоботлари ва ахборотини эшитиш.

- Жамоатчилик назорати субъектлари давлат органларига аризалар, шикоятлар ва таклифлар билан мурожаат қилишга, шунингдек қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда уларга сўровлар юборишга ҳақли. Жамоатчилик назорати субъектларининг мурожаатлари ва сўровлари қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда давлат органлари томонидан кўриб чиқилади.
- Жамоатчилик назорати субъектларининг ахборот олишга бўлган ҳуқуқи, агар мазкур ахборот шахсга доир маълумотлар ёхуд давлат сирларини ёки қонун билан қўриқланадиган бошқа сирни ташкил этувчи маълумотлар жумласига киритилган бўлса, чекланиши мумкин.

- **8-модда. Давлат органларининг очик ҳайъат мажлисларида иштирок этиш**
- **9-модда. Жамоатчилик муҳокамаси**
- **10-модда. Жамоатчилик эшитуви**
- **11-модда. Жамоатчилик мониторинги**
- **12-модда. Жамоатчилик экспертизаси**
- **13-модда. Жамоатчилик фикрини ўрганиш**
- **14-модда. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан давлат органлари мансабдор шахсларининг ҳисоботлари ва ахборотини эшитиш**

• 15-модда. Жамоатчилик назорати субъектларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

- Жамоатчилик назорати субъектлари:
- жамоатчилик назоратини амалга ошираётганда тадбирлар ўтказиш ташаббуси билан чиқишга, уларни ташкил этишга, шунингдек уларда иштирок этишга;
- жамоатчилик назоратини амалга ошириш учун зарур бўлган ахборотни қонун ҳужжатларига мувофиқ давлат органларидан сўраб олишга;
- жамоатчилик назорати натижаларига кўра таклифлар ва тавсиялар тайёрлашга ҳамда уларни тегишли давлат органларига кўриб чиқиш учун юборишга;

- фуқароларнинг, юридик шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари, жамият манфаатлари бузилганлиги фактлари аниқланган тақдирда, материалларни ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга юборишга;
- давлат органларининг қонунга хилоф қарорлари, улар мансабдор шахсларининг хатти-ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) устидан бўйсунув тартибида юқори турувчи органга ёки мансабдор шахсга ёхуд қонунда белгиланган тартибда судга шикоят қилишга;
- жамоатчилик назорати натижаларини эълон қилишга ҳақлидир.

• **Жамоатчилик назорати субъектлари:**

- жамоатчилик назорати тўғрисидаги қонун ҳужжатлари талабларига риоя этиши;
- қонунда белгиланган, давлат органларининг фаолияти билан боғлиқ бўлган чекловларга риоя этиши;
- давлат органларининг, улар мансабдор шахсларининг ўз ваколатлари доирасида амалга оширадиган фаолиятига аралашмаслиги;

- давлат органларининг фаолият кўрсатиши, шунингдек улар мансабдор шахсларининг фаолияти учун тўсиқлар яратмаслиги;
- фуқароларнинг шаъни ва қадр-қиммати камситилишига, уларнинг шахсий ҳаётига аралашишга йўл қўймаслиги;
- жамоатчилик назоратини амалга ошириш чоғида олинган ахборотнинг тарқатилиши қонун билан чекланган бўлса, унинг махфийлигига риоя этиши шарт.

- **16-модда. Давлат органларининг жамоатчилик назорати соҳасидаги ҳуқуқ ва мажбуриятлари**

Давлат органлари:

- жамоатчилик назорати субъектларидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш тўғрисида ва унинг натижалари ҳақида ахборот олишга;
- жамоатчилик назорати натижаларига кўра тайёрланган якуний ҳужжатларда кўрсатилган таклифлар ва тавсияларга нисбатан асослантирилган эътирозларини жамоатчилик назорати субъектларига юборишга;

- ўзи амалга ошираётган фаолият устидан жамоатчилик назорати масалаларига доир ахборотни ўз расмий веб-сайтларида, шунингдек оммавий ахборот воситаларида жойлаштиришга;
- жамоатчилик назоратини ўтказиш ташаббуси билан чиқишга ҳақли.
- Давлат органлари қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

Давлат органлари:

- жамоатчилик назорати субъектларига жамоатчилик манфаатига дахлдор бўлган ўз фаолияти тўғрисидаги ахборотни қонун ҳужжатларида белгиланган ҳолларда ва тартибда тақдим этиши;
- ўзига жамоатчилик назорати субъектлари томонидан юборилган мурожаатлар ва сўровларни қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ва муддатларда кўриб чиқиши, мурожаатларга ва сўралаётган ахборотга жавоблар тақдим этиши, бундан давлат сирларини ёки қонун билан қўриқланадиган бошқа сирни ташкил этувчи маълумотлар ёхуд топширилиши жамоат тартибига ва фуқароларнинг ҳаётига таҳдид солиши мумкин бўлган маълумотлар мустасно;

- жамоатчилик назорати субъектлари томонидан юборилган таклифлар ва тавсияларни, шунингдек якуний ҳужжатлар ва материалларни кўриб чиқиши шарт.
- Давлат органларининг зиммасида қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятлар ҳам бўлиши мумкин.

• 17-модда. Жамоатчилик назоратининг натижалари

- Жамоатчилик назоратининг натижаларига кўра баённома, хулоса, маълумотнома шаклида ёхуд қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа шаклда якуний ҳужжат тайёрланиши мумкин.
- Якуний ҳужжат ахборот ва тавсия хусусиятига эга бўлади.
- Якуний ҳужжатда баён этилган ахборот, тавсия ва таклифлар давлат органлари томонидан мажбурий тартибда кўриб чиқилади ҳамда улар юзасидан қонуний қарорлар қабул қилинади.

Аҳолининг **муурожаатлари** билан ишлаш самарадорлиги

Энг кўп муурожаатлар Ички ишлар вазирлиги, Олий суд, Бош прокуратура, Марказий банк ва тижорат банклари, Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги, Мажбурий ижро бюроси, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, “Ўзбекнефтгаз” ва “Ўзбекэнерго” акциядорлик жамиятларига тушган.

Муурожаатларни кўриб чиқиш жараёнида **98 та ахборот-таҳлилий материаллар** тайёрланиб, улар асосида фармон ва қарорлар тайёрлаш ҳамда чора-тадбирлар белгилаш бўйича кўрсатмалар берилди.

2017 йилда Виртуал қабулхона ва Халқ қабулхоналарига жисмоний ва юридик шахслардан 1 миллион 250 мингдан ортиқ мурожаатлар келиб тушди.

Халқ қабулхоналарига ҳозирги кунга қадар 400 мингга яқин юртдошларимиз мурожаат қилган бўлса, уларнинг ҳар 4 тадан 3 таси мурожаатлар кўриб чиқиши натижаларидан қониқиш ҳосил қилди.

Энг кўп шикоят ва аризалар Тошкент шаҳри, Тошкент, Қашқадарё, Фарғона ва Андижон вилоятлари аҳолисидан келиб тушган.

**Эътиборингиз учун
рахмат!**

